

מ"י 32349/02/22 - דורון בציר נגד תחנת משטרה - בני ברק

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

מ"י 32349-02-22 תחנת משטרה - בני ברק נ' בציר

לפני כבוד השופטת כריסטינה חילו-אסעד
המבקש:
נגד

המשיבה:
תחנת משטרה - בני ברק

החלטה

לפניי בקשתו של מר **דורון בציר** (להלן: **המבקש**) לפסיקת פיצוי בגין מעצר שווא.

הרקע לבקשה

1. המבקש נעצר ביום 14.02.2022 בשעה 18:45 והובא לבית המשפט ביום 15.02.2022. בבקשת המעצר יוחסו לו עבירות של שיגור חומר נפיץ לאחר שלא כדן, ניסיון להרוס נכס בחומר נפיץ, ניסיון לחבול בחומר נפיץ, קשירת קשר לביצוע פשע, איומים, שיבוש מהלכי משפט, שימוש פחזני באש או בחומר דליק, ושידול.

2. מעצרו של המבקש בא בהמשך למעצרו של אחר, **שנאל מור**, שנעצר ביום 11.02.2022 בגין אותו אירוע. ביום 11.02.2022 הוארך מעצרו של שנאל מור עד ליום 13.02.2022 כאשר במועד הנדחה הורה בית המשפט (כבוד השופט ממון) על שחרורו בתנאים מגבילים תוך שהוא קובע כי "אין מדובר במסוכנות שמחייבת המשך מעצר בהארכת מעצר שנייה כאשר מדובר בחשוד נעדר עבר פלילי וכאשר תנאי החלופה יכללו פיקוח אנושי ומעצר בית מלא ומרוחק" (מ"י 25170-02-22).

3. המבקש נעצר כאמור ביום 14.02.2022, קרי: לאחר שחרורו של שנאל מור, ועל סמך דבריו של מור עצמו, אשר קשר את המבקש לביצוע העבירות. בקשת המעצר הוכנה ונחתמה ביום 14.02.2022 בשעה 19:41 (כמופיע בעמ' 2 לבקשה), ובמסגרתה **נתבקש בית המשפט לשחרר את המבקש למעצר בית למשך 6 ימים**.

4. בפתח הדיון ביום 15.02.2022 בעניינו של המבקש, ולשאלת בית המשפט מדוע המבקש לא שוחרר בתחנה השיב נציג המשיבה: "**הפרקליטות ביקשה שחרור דרך ביהמ"ש. אין לכך תרשומת בתיק. עצור אחר גם שוחרר בדרך זו**" (עמ' 1 ש' 10-11) ובהמשך לשאלת בית המשפט מתי התקיימה השיחה עם הפרקליטות השיב "**למיטב הבנתי אתמול**" (שם, ש' 24). להשלמת התמונה יובהר כי בעניינו של מור היחידה החוקרת לא ביקשה שחרורו אלא המשך מעצרו, והשחרור היה פרי החלטה שיפוטית כמפורט לעיל.

5. בתום הדיון הוריתי על שחרור המבקש למעצר בית למשך ארבעה ימים, עד ליום 18.02.2022, ונקבעו תנאי ערובה נוספים. סנגורו של המבקש, עו"ד יוסי סקה, ביקש הטלת הוצאות על מקבל ההחלטה בפרקליטות.

6. בהחלטת השחרור מאותו יום ציינתי כי ניתן היה להורות על שחרורו של המבקש בתחנת המשטרה בתנאים המסורים לסמכות הקצין הממונה, וככל שצרכי החקירה היו מצדיקים מעצר בית לתקופה ממושכת יותר ניתן היה לפנות בהמשך לבית המשפט בבקשה להארכת שהות המבקש במעצר בית. עוד ציינתי כי הסמכויות המסורות לקצין הממונה בחוק אינן בגדר המלצה וכי מוטלת החובה על פי דין לשקול את הצורך בהמשך המעצר ולהעדיף, לאור מעמדה החוקתי של הזכות לחירות, את שחרורו של אדם על פני המשך החזקתו במעצר, במיוחד בתקופה שבה כלל הגורמים מחויבים לשקול גם את תנאי חיוניות המעצר.

7. טרם הכרעה בבקשת הסנגור, ביקשתי תגובת מהיחידה החוקרת והפרקליטות.

תגובות הצדדים - הפרקליטות, היחידה החוקרת והמבקש

8. ביום 21.02.2022 התקבלה **תגובת היחידה החוקרת**, מאת פקד גיא ערכה, קצין החקירות בתחנת בני ברק, ולפיה ההחלטה לשחרר את המבקש בתנאי בית משפט נשענה על שלושה אדנים עיקריים - האחד הוא כי היקף סמכותו של בית המשפט באשר לקביעת תנאי שחרור הוא רחב יותר מזה המופקד בידיו של קצין; השני הוא כי מדובר על עבירות חמורות והשלישי נעוץ בצפי להתפתחות תיק החקירה. בהתייחסו לדברי נציג היחידה החוקרת כי המבקש הובא לבית המשפט לבקשת הפרקליטות, ציין פקד ערכה כי, בניגוד לדברים שנמסרו על ידי נציג המשיבה בדיון, ההחלטה על מעצר המבקש מלכתחילה, ובהמשך ההחלטה לבקש את שחרורו נעשו על ידו ובאחריותו ולא בהנחיית הפרקליטות.

9. מטעם **הפרקליטות** התקבלו מספר תגובות. ככלל, נמסר כי הפרקליטות אינה צד להליך המעצר לצרכי חקירה וההחלטות בהליך זה מתקבלות על ידי היחידה החוקרת, כפי שנעשה גם במקרה זה. הודגש כי נציג המשיבה מעולם לא שוחח עם הפרקליט המטפל בתיק, וכי הוא שגה ככל הנראה בהבנת הדברים או פירשם שלא כהלכה. למעלה מן הצורך ולגופו של עניין נטען כי כנגד המבקש עמד חשד סביר ממשי למעורבות בחשדות המיוחסים לו, וכי לאור כך, לאור שתיקתו בחקירה ולאור עברו הפלילי, קמה הצדקה להמשך מעצרו לצרכי חקירה. עוד נמסר כי היחידה החוקרת נהגה כדין כאשר הודיעה למבקש כבר ביום 17.02.2022 כי הוא משוחרר מתנאי מעצר הבית (שניתן מראש, כאמור, עד ליום 18.2.2022) וזאת לאור ההחלטה שהתקבלה על ידי הפרקליטות, לאחר בחינת כלל הראיות, להעמיד לדין אך ורק את המעורב האחר בגין תיק חקירה זה, ולא את המבקש. לשיטת הפרקליטות, היחידה החוקרת פעלה בהתאם להוראות הדין תוך הפעלת שיקול דעת סביר ומאוזן ונסיבות העניין לשיטתה אינן עולות בקנה אחד עם הנסיבות המצדיקות השתתפות הוצאות או פיצוי.

10. **ב"כ המבקש** חזר בתגובותיו על הטענה כי המבקש שהה במעצר למשך הלילה לשווא, בשים לב לאפשרות שעמדה בפני היחידה החוקרת להורות על שחרורו בתחנה ובשים לב לכך שהמבקש האחר בתיק שוחרר. נטען כי ניתן היה להורות על שחרורו של המבקש למעצר בית באותו יום בו נעצר, ובמידת הצורך ניתן היה לבקש בהמשך הארכת התנאים.

11. ביום 13.03.2022 התקיים דיון במעמד הצדדים, בו חזרו ב"כ המבקש והיחידה החוקרת על טיעוניהם בקצרה.

בפתח הדיון הבהירה נציגת היחידה החוקרת כי **ההחלטה על שחרור המבקש התקבלה בפועל ביום המעצר 14.02.2022, קרי: בערב שקדם להבאת המבקש לבית המשפט** (עמ' 2 ש' 23). נתון זו נלמד גם מבקשת המעצר עצמה.

12. לאחר הדיון העבירה המשיבה את חומר החקירה ללשכתי והודיעה כי **תיק החקירה כנגד המבקש נסגר מחוסר ראיות** וכי כנגד שנאל מור הוגש כתב אישום בגין מעורבותו באירוע מושא תיק זה.

13. אף שבטיעוניהם התייחסו הצדדים לאפשרות להטיל הוצאות או פיצוי, בנשימה אחת, הפריזמה המשפטית לדיון תתמקד בהטלת פיצוי בגין מעצר שווא - כפי שאף הוגדר בדיון במעמד הצדדים ועולה בקנה אחד עם הפסיקה שהגישו.

לאחר שקילת טיעוני הצדדים, בכתב ובעל פה, ולאחר עיון בתיק החקירה, מצאתי כי יש מקום לקבל את הבקשה ולפסוק לחשוד פיצוי בגין מעצר שווא. היחידה החוקרת החליטה להותיר את המבקש במעצר, גם לאחר קבלת החלטה עקרונית כי ניתן להורות על שחרורו בתיק זה, כשהנימוק להמשך מעצרו הוא רצון היחידה החוקרת לבקש מעצר בית לתקופה החורגת מסמכות הקצין הממונה. זאת, בעוד שניתן וצריך היה לפעול לשחרורו ממעצר מיד לאחר קבלת ההחלטה, בתנאים המסורים על פי הדין לסמכות הקצין הממונה, ובכך לחסוך את הפגיעה בחירותו ואת בזבוז המשאבים הציבוריים.

המסגרת הנורמטיבית - פיצוי בגין מעצר שווא

14. הסמכות לפסוק פיצוי בגין מעצר שווא קבועה בסעיף 38 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים) תשנ"ו-1996 (להלן: **חוק המעצרים**), הקובע:

"(א) **נעצר אדם ושחרר בלא שהוגש נגדו כתב אישום, ומצא בית המשפט שלא היה יסוד למעצר, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי האדם, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לו פיצוי על מעצרו והוצאות הגנתו בסכום שיקבע בית המשפט.**

(ב) **נעצר אדם ושחרר, ומצא בית המשפט שהמעצר היה עקב תלונת סרק שהוגשה שלא בתום לב, רשאי בית המשפט לחייב את המתלונן, לאחר שנתן לו הזדמנות לטעון טענותיו לענין זה, לשלם, למי שנעצר, פיצוי על מעצרו והוצאות הגנתו, בסכום שיקבע בית המשפט.**

(ג) **שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי להתקין תקנות -**

לענין ההליכים בבקשה לפיצוי לפי סעיף זה, בין לפני פניה לבית המשפט ובין בבית המשפט;

לקבוע סכומים מרביים לפיצוי לפי סעיף קטן (א).

(ד) **החלטת בית משפט לפי סעיף זה ניתנת לערעור כפסק דין בפלילים.**

תנאי מקדמי - נעצר אדם ושחרר בלא שהוגש נגדו כתב אישום

15. תיק החקירה כנגד המבקש נסגר מבלי שהוגש כנגדו כתב אישום. בכך הונחה, לפיכך, התשתית לדיון בבקשה לפיצוי (רע"פ 2707/17 פלוני נ' מדינת ישראל, 06.07.2017; וכן ע"פ (ת"א) 42768-09-15 אברהם זבידאת נ' מדינת ישראל, 06.01.2016; ורע"פ 1425/16 זבידאת נ' מדינת ישראל, 28.12.2016 בו נדחתה הבקשה לרשות ערעור, משלא נמצאה הצדקה ליתן רשות ערעור בגלגול שני).

עילת הפיצוי הראשונה - לא היה יסוד למעצר

16. הדעה הרווחת בפסיקה היא שאת הביטוי 'יסוד למעצר' יש לפרש בהקבלה לביטוי 'יסוד לאשמה' המעוגן בסעיף 80 לחוק העונשין תשל"ז-1977 ובמסגרתו נבחנת סבירות ההחלטה (ע"פ 4466/98 דבש נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 22.01.2002) (להלן: **עניין דבש**)). בהקשר הזה יצוין כי חוסר הסבירות שבפעולות הגורם האחראי על המעצר צריך להיות משמעותי על מנת שלא להרתיע את המשיבה לבצע את עבודת החקירה, שכן אחרת בכל מקרה בו ישוחרר חשוד ממעצר, הוא יהיה זכאי לקבלת פיצוי (רע"פ 4121/09 **רותם שגיא נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 02.03.2011)).

17. סעיף 42 לחוק המעצרים מעניק לקצין הממונה סמכות להורות על שחרור חשודים ועצורים בתחנת המשטרה:

"(א) החליט הקצין הממונה לשחרר בערובה או להטיל ערובה, יקבע את סוג הערובה ואת גובהה לפי השיקולים האמורים בסעיף 46."

בהמשך, מונה הסעיף את תנאי הערובה שבסמכות הקצין הממונה להטיל במסגרת ההחלטה על שחרור בערובה, ובכללם "איסור יציאה ממקום המגורים במשך כל שעות היממה או חלק ממנה, לתקופה שלא תעלה על 5 ימים" (סעיף 42(ב)(7)).

18. תנאי השחרור שבסמכות בית המשפט להטיל במסגרת שחרור חשודים מנויים בסעיף 48 לחוק המעצרים. רוב התנאים המנויים בסעיף זה חופפים במהותם את התנאים שבסמכות הקצין הממונה אלא שלבית המשפט סמכות להטיל תנאים לתקופה ממושכת יותר. בנוסף, לבית המשפט סמכות להטיל תנאים נוספים שאינם בסמכות הקצין הממונה, כגון איסור המשך עיסוק הקשור עבירה (סעיף 48(א)(10)).

19. ההכרעה במקרה שלפניי פשוטה יחסית. הקצין הממונה נמנע מלעשות שימוש בסמכותו לשחרר את המבקש בתחנת המשטרה והעדיף להחזיקו במעצר על מנת להביאו לבית המשפט לקביעת תנאי שחרור. זאת, שהתנאי שנתבקש, מעצר בית, הוא תנאי שגם לקצין הממונה קיימת סמכות להטיל, אלא שהתקופה שנתבקש (6 ימים) חורגת מהתקופה המקסימלית שבסמכות הקצין (5 ימים).

20. אמנם על פי הוראות החוק, אם החליט הקצין הממונה לשחרר חשוד אך סבר שהתנאים הנדרשים חורגים מסמכותו, קיימת סמכות לעצור את המבקש ולהביאו בפני שופט לקביעת תנאי השחרור (סעיף 42(ד)). גם החלטה זו של הקצין הממונה כפופה למבחני הסבירות. במהלך הדיון שהתקיים בפניי במעמד הצדדים הפניתי לנציגת היחידה החוקרת את השאלה מדוע לא פעל הקצין לשחרור המבקש בתחנה מהרגע שהוחלט כי יש מקום לשחררו, וזו השיבה כי **"הקצין רצה לשחרר בתנאים שלא היה ביכולתו לתת כדי להבטיח על שמירה על פעולות חקירה, על העדר שיבוש"** (עמ' 3 ש' 9-11).

21. בע"פ (מחוזי חיפה) 38219-07-15 מדינת ישראל נ' חג'אזי פ"מ (19.11.2015) נקבעו הדברים הבאים, בעניין הימנעות הקצין הממונה מהפעלת סמכותו לשחרר חשוד:

"חוק המעצרים מסמיך קצין ממונה לשחרר חשוד בתנאים, באופן שייתר את הבאתו בפני בית המשפט, ובדרך זו גם יקצר את משך מעצרו. גם בעניין זה אי-הפעלת הסמכות והשארת עצור למשך מספר שעות במעצר ללא כל סיבה ורק לשם הבאתו לבית משפט יכולה, במקרים המתאימים, להקים עילה לפיצוי בגין מעצר שווא, ולו למשך מספר השעות אשר ניתן היה לחסוך לו הפעיל הקצין הממונה את סמכותו."

22. העובדה שהיקף סמכותו של הקצין מצומצם מזה המופקד בידיו של בית המשפט, אינה שוללת כשלעצמה את האפשרות, ואף החובה, לשחרר את המבקש בתחנה בתנאי מעצר מהרגע בו התקבלה ההחלטה על ידי היחידה החוקרת כי חקירת התיק אינה מצדיקה המשך מעצרו. במקרה זה, היה על היחידה החוקרת להורות על שחרורו בתנאים המסורים לסמכות הקצין הממונה. ככל שהיה עולה צורך, בהמשך הדרך, לבקש הארכת התנאים, ניתן היה לפנות לבית המשפט בבקשה מתאימה. קיום דיון בבקשה להארכת התנאים המגבילים היה בו, בשלב מאוחר יותר, גם כדי לשמש כנקודת ביקורת באשר לקצב התקדמות החקירה והצורך בהותרת התנאים המגבילים אם לאו. לו פסע הקצין במשעול האמור, היה המבקש משתחרר ערב קודם, ובכך היה נחסך מעצרו המיותר למשך הלילה.

23. הותרת המבקש במעצר במקרה זה עד אשר הובא לבית המשפט למחרת היום והועלה לאולם הדיונים אך ורק על מנת לבקש שחרורו, פגעה לא רק בזכותו החוקתית לחירות, אלא גם גרמה לבזבוז זמן שיפוטי ומשאבים ציבוריים שנדרשו לשם כליאתו, הובלתו לבית המשפט, החזקתו במתקן המעצר והבאתו בפני שופט.

24. זאת ועוד, לא מצאתי הצדקה עניינית לכך שנתבקשו תנאים החורגים ביממה אחת בלבד מתנאי הקצין. לא הוצגו פעולות חקירה מורכבות או מתמשכות אשר הצדיקו בקשת מעצר בית לתקופה האמורה והעימות בין שני המעורבים, פעולה שניתנת להגדרה כחשופה לשיבוש, בוצע ביום 16.02.2022. אף שיש לנקוט משנה זהירות מפני חוכמה שבדיעבד, הרי שבסופו של יום לא נדרשו אף מלוא ימי מעצר הבית שהוטלו על ידי בית המשפט (ארבעה ימים), שעה שהפרקליטות החליטה תוך ימים ספורים להגיש כתב אישום כנגד המעורב האחר, מור, ולא כנגד המבקש והודיעה למבקש ביום 17.02.2022 על ביטול מעצר הבית.

25. אני מקבלת את טענת המשיבה כי המבקש נותר במעצר למשך הלילה רק לשם בקשת מעצר בית ליממה נוספת החורגת מסמכות הקצין. על הקצין הממונה להפעיל סמכויותיו באופן שיצמצם למינימום האפשרי את הפגיעה בחירות ויעדיף את השחרור ממעצר על פני הימשכותו, באופן המגשים את חשיבותה של הזכות החוקתית לחירות. בעניין זה יפים דבריו של בית המשפט המחוזי בחיפה בעמ"י 53955-11-19 משטרת לב הגליל נ' שם טוב (03.12.2019):

"בענייננו, משהגיעה המשטרה למסקנה (מוצדקת בנסיבות העניין) שאין מקום להורות על מעצר, ובה בעת סברה כי יש להרחיק את החשוד-המשיב מהעיר כרמיאל לתקופה העולה על 15 ימים, היה עליה לשחרר את המשיב ולהגיש בקשה לבית המשפט לקביעת תנאי ערובה (אם למחרת שחרורו של המשיב, ואם

לקראת תום התקופה של 15 הימים) ולקיים דיון בבית המשפט - במסגרתו יכולה היתה לטעון את טענותיה בנדון. לדין זה, לו היה מתקיים, היה מגיע המשיב כשהוא משוחרר. מעצרו של המשיב רק כדי להביאו לבית המשפט לצורך שחרור היה מיותר, שלא לצורך ושלא כדין."

אפנה גם לדבריו של בית המשפט העליון, בנסיבות אחרות שאין רלבנטיות, בבש"פ 2185/21 **מדינת ישראל נ' וילנסקי** (26.03.2021) שם הזכיר בית המשפט העליון מושכלות יסוד לפיהן בבחירה שבין שתי חלופות "רעות" - חלופת המעצר או שחרור לחלופת מעצר שאינה אידיאלית - עדיפה חלופת השחרור.

והדברים יפים לענייננו, בבחינת קל וחומר.

[לדיון בעניין היקף השימוש בסמכות הקצין לשחרר בתחנה ניתן לעיין גם ב**דוח מבקר המדינה 70ב**, בעמ' 1863-1853].

26. כאן המקום להבהיר כי העובדה כי למבקש עבר פלילי או חומרת העבירה אשר יוחסה לו אינם נתונים המשליכים באופן משמעותי על החלטתי זו. אסביר:

קיומו או העדרו של עבר פלילי הוא נתון רלבנטי אשר עשוי להשליך על עילת המעצר אך לא על תמונת החשד הסביר. החלטת הקצין הממונה לשחרר את המבקש התקבלה חרף עברו הפלילי, על יסוד כלל נסיבות התיק וחרף קיומו של חשד סביר אשר הצדיק לשיטת היחידה החוקרת מלכתחילה את מעצרו.

אשר לחומרת העבירה, מדובר בנתון אשר הצדיק לשיטת היחידה החוקרת מעצר החשוד וייתכן שאף היה בו, בצירוף תמונת החשד הסביר, גם כדי להצדיק הגשת בקשה להמשך החזקת המבקש במעצר. נתונים אלה אינם רלבנטיים כעת מאחר מאחר שכלל הנסיבות והנתונים עמדו בפני היחידה החוקרת אשר שקלה אותם ברצינות הראויה ו**קיבלה החלטה מקצועית ומושכלת כי ניתן, כמצוות המחוקק, להסתפק בעניינו של המבקש בתנאים שפגיעתם בחירותו פחותים**. העובדה כי התקבלה החלטה על מעצרו של פלוני אין משמעה כי לא ניתן לשקול החלטה זו בשנית ואף לשנותה. החלטת היחידה החוקרת, כשלעצמה, היא החלטה נכונה, אחראית וראויה העולה בקנה אחד עם החוק ועם חשיבותה של הזכות החוקתית לחירות. במובן זה, טוב עשה פקד ערכה כאשר שקל בשנית את החלטתו להורות על מעצר המבקש והחליט כי ניתן להורות על שחרורו, תוך שקילת כלל נסיבות המקרה, ובכלל זה עניינו של חשוד אחר אשר שוחרר.

27. לאור האמור, לא מצאתי לדון במסגרת זו בשאלת ההצדקה הראשונית למעצר המבקש שכן הפגם והקושי במקרה זה נעוצים בכך **שגם לאחר שהוחלט שראוי לשחרר המבקש, הדבר לא נעשה והמבקש נותר במעצר עד למחרת היום, ולכן לא היתה הצדקה**.

28. נתון נוסף אותו יש לשקול הוא כי מעצרו והבאתו של המבקש לבית המשפט בוצעו בתקופה בה הוטלה על היחידה החוקרת עמדה בתוקפה הכרזה חלקית על מצב חירום כתוצאה מהתפשטות נגיף הקורונה. בתוך כך, קמה **חובה מוגברת לבחון את חיוניות המעצר** לאור החשש מפני הידבקות המבקש בנגיף בזמן שהותו במעצר או הדבקת אחרים (חוק קיום דיונים בהיוועדות חזותית בהשתתפות עצורים, אסירים וכלואים בתקופת התפשטות נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה), התש"פ-2020; וכן דברי ההסבר להצעת החוק הממשלתית,

ה"ח 1308, 118). לפיכך, גם כאשר קמה סמכות פורמלית לקצין הממונה לעצור את המבקש על מנת לבקש מעצר בית לתקופה החורגת מסמכותו, העובדה כי מעצרו של המבקש בא בתקופה בה הוטלו מגבלות על הציבור ונחקקו תקנות וחוקים אשר נועדו לצמצם את כמות העצורים והכלואים במטרה להקל על הצפיפות במתקני הכליאה ולצמצם את הסיכון הבריאותי אליו נחשפים העצורים וצוות מתקני הכליאה - חייבה את הקצין הממונה לנקוט משנה זהירות בטיפול בעניינם של עצורים תוך הפעלת סמכות המעצר כאמצעי אחרון וחריג שאין בלתו.

29. לאור כל המקובץ לעיל, מצאתי דופי בהמשך מעצרו של המבקש לאחר קבלת ההחלטה לשחררו. מהרגע שבו הוחלט על ידי היחידה החוקרת לבקש את שחרור המבקש בתנאי ערובה, ושעה שהמשך המעצר היה נעוץ ברצונה של היחידה החוקרת לבקש שישה ימי מעצר בית, חלף שחרור המבקש לחמישה ימים כפי התקופה המקסימלית המסורה לסמכות הקצין הממונה - **לא היה יסוד להמשך מעצרו.**

30. לא ניתן לסיים את הדיון מבלי להתייחס לדברי נציג היחידה החוקרת בדיון מיום 14.02.2022 כי המבקש הובא לבית המשפט לבקשת הפרקליטות אשר ביקשה "שחרור דרך בית משפט" וכי השיחה עם הפרקליטות התקיימה יום קודם לכן. הצהרה זו התבררה כבלתי נכונה.

לא הובהר מה היה מקור הטעות בענייניו של המבקש, ומהו המידע אשר עמד בפני נציג היחידה החוקרת אשר, לא זו בלבד שמסר שמדובר בשחרור שנתבקש לאחר שהיחידה החוקרת נועצה בפרקליטות, אלא עמד על כך גם כאשר הוצגו לו שאלות נוספות בעניין זה, ולא ביקש לבדוק או לתקן את תשובתו.

גם אם אצא מתוך נקודת הנחה כי נציג המשטרה שגה בהבנת הדברים או פירשם שלא כהווייתם, דברים שנמסרים על-ידי טועני המעצרים, אשר מייצגים את המשטרה בפני בית המשפט, משמשים כבסיס עליו נשען בית המשפט, בין היתר, במסגרת החלטותיו בדבר מעצרו או שחרורו של חשודים. על נציג היחידה החוקרת לנהוג באחריות ובזהירות בעת מסירת התייחסות כלשהי לבית המשפט. מצופה מנציג המשטרה להכיר היטב את תיק החקירה ואת ההליכים שנקטו במסגרתו, ולוודא כי דברים שנמסרים על-ידו מדויקים ותואמים את המציאות ולמצער, לבקש שהות על מנת לבדוק וליתן תשובה מוסמכת.

טוב תעשה היחידה החוקרת לו תפיק לקחים ותחדד חובה זו בפני נציגיה.

עילת הפיצוי השנייה - נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי

31. מדובר בעילה כללית ועמומה המשמשת כ"עילת סל" לתוכה ניתן ליצוק תוכן ספציפי והיא מאפשרת לבית המשפט שיקול דעת רחב לפסוק פיצוי בהתאם לנסיבות (ע"פ 7826/96 **רייש נ' מדינת ישראל**, 08.05.1997; עניין **דבש** לעיל).

32. לאחר שקבעתי כי מתקיימת העילה הראשונה וכי לא היה מקום להמשך מעצר המבקש, לאחר שהתקבלה ההחלטה לשחררו, לא מצאתי כי מתקיימות במקרה זה נסיבות אחרות ונוספות המצדיקות פסיקת פיצוי על פי העילה השנייה. זאת, אף שניתן היה להעלות טענות באשר לתקינות מעצר המבקש מלכתחילה ללא צו שיפוטי, כנדרש על פי סעיף 4 לחוק המעצרים. עם זאת, משלא נשמעו טיעוני הצדדים בקשר לכך, לא מצאתי מקום להרחיב בעניין.

סכום הפיצוי

33. תקנות סדר הדין (פיצויים בשל מעצר או מאסר), תשמ"ב-1982 (להלן: **תקנות הפיצוי**) קובעות את הסכום לפיצוי בגין מעצר שווא. תקנה 8 קובעת כך:

"(א) סכום הפיצוי המרבי בעד יום מעצר או מאסר הוא החלק ה-25 של השכר החדשי הממוצע במשק ביום מתן החלטת בית המשפט לענין הפיצוי, כפי שקבע שר העבודה והרווחה בהודעה לפי סעיף 198א לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשכ"ח-1968.

(ב) סכום הפיצוי המרבי בעד חלקי יום מעצר או מאסר יחושב כחלק היחסי של הפיצוי המגיע לפי תקנת משנה (א)." [1]

תקנות הפיצוי הותקנו בשנת 1982, מכוחו של סעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 אשר עסקה במעצר חשודים עובר לחקיקת חוק המעצרים. התקנות לא תוקנו לאחר קבלת חוק המעצרים. כידוע, בבסיס חקיקתו של חוק המעצרים עמדה הזכות החוקתית לחירות אשר עוגנה בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. על הרקע הזה, נשען חוק המעצרים על עקרונות הבסיס לפיהם "אין מעצר ועיכוב אלא בחוק או לפי חוק מכוח הסמכה מפורשת בו" [סעיף 1(א)], החובה לשמור כי "מעצרו ועיכובו של אדם יהיו בדרך שתבטיח שמירה מרבית על כבוד האדם ועל זכויותיו" [סעיף 1(ב)] והחובה להבטיח את עיקרון הפגיעה המינימלית על פיו השימוש בהליך המעצר יעשה כאמצעי אחרון בלבד (בש"פ 1000/05 חסיד נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(6) 385, 391).

34. לאחר חקיקת חוקי היסוד, יש לפרש דברי חקיקה ברוחם ובהשראתם של חוקי היסוד (דנ"פ 2316/95 **גנימאת נ' מדינת ישראל**, פ"ד מט(4) 589). לענין זה יפים דבריה של הנשיאה (בדימוס) ד' בייניש בע"פ 5121/98 **טור' יששכרוב נ' התובע הצבאי הראשי ואח'** (פורסם בנבו, 04.05.06):

"המעמד שניתן לזכויות היסוד של האדם מאז הוחקו חוקי היסוד בשנת 1992 נתן משקל רב יותר להתחשב בזכויות האדם המוגנות, ובנסיבות מתאימות אף גדל המשקל שיש לייחס להן לעומת ערכים ואינטרסים מתחרים. כך בוודאי בתחום המשפט הפלילי הנוגע באופן ישיר לזכותו של אדם - בין שהוא נאשם ובין שהוא נפגע עבירה - לכבוד, לחירות ולשלמות הגוף והרכוש" (פסקה 46)

35. על הרקע הזה התקבלה לא אחת הטענה כי לאחר חקיקת חוק המעצרים, לאור תוצאתו הקשה והפוגענית של הליך המעצר ועל רקע המציאות החוקתית, ניתן לפצות אדם אשר נעצר מעצר שווא גם בגין נזקים שאינם ממוניים ואשר עניינם בפגיעה בזכויות, בכבוד ובחירות הנגרמים כתוצאה ממעצר.

36. על פי גישה זו, אין בית המשפט מוגבל לסכום הפיצוי הקבוע בתקנה 8(א) לתקנות הפיצוי, הקובעת פיצוי בגין אובדן השתכרות בלבד (מ"י (ב"ש) 12543-01-15 **אבו סעלוק נ' משטרת ישראל - תחנת דימונה**, 06.12.15; וכן החלטתי בצ"א 24231-06-21 **סוויסה נ' משטרת ישראל-תחנת גלילות** ופירוט הדוגמאות בסעיף 53).

סוף דבר - המשיבה תפצה את המבקש בסך 750 ₪.

הפיצוי ישולם תוך 30 ימים מהיום.

המזכירות תעביר החלטה זו לצדדים.

תיק החקירה שהועמד לעיוני יוחזר ליחידה החוקרת, בתיאום עם מזכירות בית המשפט.

ניתנה היום, ב' ניסן תשפ"ב, 03 אפריל 2022, בהעדר
הצדדים.

[1] השכר הממוצע במשק הועמד בחודש ינואר 2022 על 10,428 ₪ ועל כן החלק ה-25 שלו, שהינו סכום הפיצוי המרבי עבור יום מעצר, הוא 417.12 ₪.